

Martin Hošek, Českoslovenští legionáři na Dálném východě. Přesun Vladivostocké skupiny po Východočínské železnici v roce 1918. Praha, FF UK 2010.

Posudek dizertační práce.

Vystoupení a „anabáze“ československých legionářů na Sibiři v letech 1918–1919 tematizovala již československá meziválečná historiografie a publicistika. Další vlnu zájmu o toto téma přinesla šedesátá léta, nejnověji některé výzkumy v létech devadesátých. Mohlo by se tedy zdát, že jde o problém dobře analyzovaný a prozkoumaný, a to dokonce i ve směru, jenž proklamuje ve své dizertační práci Martin Hošek, totiž v pokusu zasadit dějiny legionářského vystoupení do širšího strategicko-politického rámce spojeneckých cílů a záměrů. Díky svým jazykovým předpokladům však autor náhle otevřel ve zkoumané problematice zcela novou dimenzi politických kontaktů a vyjednávání legionářů – konkrétně Vladivostocké skupiny – s důležitými neevropskými hráči na Dálném východě, tedy s Japonskem a Čínou.

Při své heuristice tak autor prozkoumal řadu mimoevropských archivů a vzal v úvahu obrovské množství archivního materiálu, který doposud zůstával evropskému badateli nepřístupný (snad s výjimkami jazykově přístupných článků zprostředkovaných historiky jako je například Tadayuki Hayashi) a jenž významně doplňuje naše dosavadní poznání. Autor si přitom velmi dobře osvojil historickou kritickou metodu a prameny dokáže nejen kriticky zhodnotit, nýbrž také odpovídajícím způsobem interpretovat. Současně je třeba poznamenat, že autor přistoupil ke svému výzkumu obeznámen prakticky se vši relevantní domácí i zahraniční literaturou, tu bych snad pouze doplnil o badatelský pohled na ruské legie od Roberta Saka, jehož monografie klade velký důraz právě na události ve Vladivostoku. Práce je doplněna výběrovou edicí dokumentů i bohatou fotografickou přílohou.

Práce, soustředující se na tzv. Vladivostockou skupinu československých legií, je vystavěna přísně chronologicky. Je přitom velmi detailní analýzou přibližně půlročního období od jara do podzimu roku 1918. Zatímco většina legií se z podnětu některých svých důstojníků postavila po čeljabinském incidentu proti sovětské moci se zbraní v ruce, udržovala Vladivostocká skupina, jež dosáhla východního pobřeží s velkým předstihem před ostatními částmi korpusu, původně s místními bolševickými představiteli korektní vztahy. Autor tak mohl vykreslit rozdílné přístupy v této základní otázce na příkladu do jisté míry protikladné dvojice Diterichs – Gajda. Nakonec však i Vladivostocká skupina proti bolševikům vystoupila a jejím úkolem bylo posílit tvořící se protibolševickou frontu na Sibiři. Jádro práce představuje zahájení japonské intervence na Dálném východě, formálně vysvětlované jako pomoc československému korpusu i komplikované vztahy legií s čínskou stranou, důležité pro jejich plán využít k přesunu na tvořící se frontu Východočínskou železnici. Byla to podle autora především japonská vláda, jež nakonec přispěla ke změně čínského postoje k tomuto plánu. Závěr práce osvětluje okolnosti sloučení skupiny generála Gajdy se skupinou Vladivostockou v létě 1918 i první kroky generála Gajdy ve funkci nového velitele Vladivostocké skupiny.

Z metodologického hlediska jde o pozitivisticky pojaté dílo. Zde bych možná přece jenom spatřoval jistý autorův dluh vůči čtenáři: nebylo možné pohlédnout alespoň v nějaké sondě na zkoumaný problém také očima současného historiografického mainstreamu, variovat například koncept Encounteru, setkání civilizací, či pokusit se z unikátních materiálů, jež měl autor k dispozici, vyslovit se k otázkám jinakosti, mentálních heterostereotypů a obrazů druhého?

Práce obsahuje některé nepodstatné překlady, chyby či nepřesnosti: (s. 19) Clemanceau, v datech a mezi čísly mají být správně pomlčky, nikoliv spojovníky; Johna Bradleyho (s. 10) (vl. jménem Jan Nejez) by možná bylo vhodnější označit za britského

historika českého původu; jako historik nemohu souhlasit se zařazením pramenů do Seznamu použité literatury.

Nic z těchto drobností však nemůže změnit základní vyznění práce: jde o původní dílo, založené na atraktivním pramenném materiálu, jež přináší nové poznatky nejen o vlastním legionářském vystoupení, ale je podle mého názoru též důležitým příspěvkem k celkovému zmapování složité situace na Dálném východě v kritických letech po první světové válce. V tomto smyslu věřím, že práce může rezonovat i v širších mezinárodních odborných kruzích.

Dílo splňuje všechna kritéria kladená na dizertační práci a proto jej bez výhrad **doporučuji k obhajobě.**

V Praze, dne 3. září 2010

prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc.